

УДК 027.7(477.87-25)+023:331.108

DOI <https://doi.org/10.24144/978-617-8321-50-5.2025.152-169>

Олена ПРОХНЕНКО,

завідувачка відділу

Наукової бібліотеки

ДВНЗ «Ужгородський

національний університет»

ORCID: 0000-0002-2349-4387

e-mail: olena.prochnenko@uzhnu.edu.ua

Мирослава ЯЦЬКІВ,

завідувачка сектора

Наукової бібліотеки

ДВНЗ «Ужгородський

національний університет»

ORCID: 0000-0001-9224-494X

e-mail: ackivmiroslava3@gmail.com

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КВАЛІФІКАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ (ДОСВІД РОБОТИ КНИГОЗБІРНИ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)

Анотація. У статті розглянуто досвід підвищення кваліфікації співробітників Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету, висвітлено впроваджені методи вдосконалення фахових здібностей працівників за період останніх десяти років, проаналізовано як модернізується бібліотечна справа та як змінюються підходи до організації діяльності кадрів на всіх рівнях. Подано досвід роботи основних відділів книгозбірні з підвищення кваліфікації спеціалістів та поглиблення фахових знань. Зокрема, проаналізовано впровадження програми «УФД/Бібліотека»:

наповнення електронного каталогу, електронне обслуговування користувачів. Висвітлено набуття бібліотечними працівниками досвіду атрибутції, успішне засвоєння роботи зі світовими базами даних книжкових пам'яток WorldCat, Europeana, Google Book та ін. на прикладі фондів відділу «Книга XIX – початку XX століття» та відділу рукописів, стародруків і рідкісних книг. Характеризується досвід упровадження та опанування електронного архіву результатів науково-дослідної роботи науковців, викладачів університету та студентських робіт – електронного репозитарію. Розглянуто процес підвищення кваліфікації колег Центру наукометрії, який займається оцінюванням результативності наукової діяльності науковців вишу: статистичними дослідженнями потоків наукової інформації, публікаційної активності та цитування. Аналізуються також професійні здобутки бібліотечних працівників щодо популяризації книгозбірні у соціальних мережах Твітер, Інстаграм, Фейсбук та власному сайті. Розкрито наукову діяльність колективу, зокрема, написання наукових статей, участь працівників Наукової бібліотеки УжНУ у конференціях, круглих столах, семінарах, укладання бібліографічних покажчиків і т. д. Показано важливість професійно-комунікативних зв'язків з фахівцями інших бібліотек у професійному зростанні колективу.

Обґрунтовано та зроблено висновки щодо необхідності підвищення професіоналізму бібліотечних кадрів до необхідного в сучасних умовах кваліфікованого обслуговування читачів.

Ключові слова: *підвищення кваліфікації, Наукова бібліотека Ужгородського національного університету, бібліотечні кадри.*

Пришвидшення темпів технічного прогресу визначило стрімкі зміни суспільного середовища в інформаційному аспекті, які вже стали реаліями сьогодення. Динамічні перетворення знайшли відображення і в бібліотечній справі, де на якісно новий рівень вийшли потреби читача/користувача. Тотальна комп'ютеризація призвела до оптимізації пошукових систем, форм збереження інформації і можливості дистанційного доступу до її носіїв. Як позитивний наслідок – значно заощаджений час користувачів, який вони витрачають на здобуття нових знань як основної мети користування книгозбірнями. Свої корективи в цей процес, коли йшов пошук

компромісу між доступом до традиційних послуг офлайн і дистанційною роботою, внесли глобальні події в Україні і світі: вплив вірусної пандемії, яка зменшила привабливість спілкування між бібліотекарем та читачем «наживо»; реалії війни, які гостро поставили питання захисту життя та здоров'я відвідувачів; наявність ефективних бомбосховищ в ареалі книгозбірень; загроза фізичного збереження фондів колекцій тощо. Саме вони зумовили тимчасову перевагу віддаленого віртуального обслуговування і відповідне масове оцифрування книжкового фонду.

Мета статті – показати процес професійного зростання працівників Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету (далі НБ УжНУ) на прикладі роботи окремих відділів.

Після усвідомлення бурхливих перетворень чітко розуміємо, що гостро постало взагалі питання про збереження бібліотекарів та бібліотек у тих звичних параметрах, в яких вони традиційно розвивалися десятиріччями. Іншими словами його можна озвучити так: «Яку роль на сьогодні виконують бібліотекарі у суспільстві і чи є у них гідне майбутнє?». Тому перед бібліотечними фахівцями стоїть одна із основних задач – удосконалення професійної діяльності, здатність та вміння втілювати нові ідеї, використовуючи новітні технології у роботі та навчанні. Професійна компетентність бібліотечного працівника впливає на позитивний імідж бібліотеки в цілому та сприяє реалізації власних професійних можливостей.

Суспільству потрібні освічені, прогресивні працівники, здатні самостійно приймати та вирішувати складні робочі питання, бути мобільними. Щоб виконати ці вимоги, потрібно підготувати спеціаліста-професіонала і утримувати його кваліфікацію на належному рівні.

Працівники будь-якої сфери діяльності аби бути затребуваними, повинні рухатись у ногу із часом, удосконалювати свої професійні навички. Для бібліотечних фахівців – це є чи не найактуальнішим та обов'язковим

завданням, оскільки бібліотека ХХІ сторіччя повинна швидко трансформуватися і встигати за темпами і запитами сучасного читача, за новітніми формами обслуговування.

Для підвищення якості роботи та кваліфікації фахівців модернізується бібліотечна справа та її підходи до організації діяльності на всіх рівнях. Одночасно вдосконалюється професійна майстерність працівників шляхом самоосвіти, участі у конференціях, круглих столах, вебінарах, семінарах, дистанційних формах навчання та традиційним способом, вивчаючи досвід інших бібліотек тощо. Імідж кожної установи створюється її кадрами, які повинні бути не тільки професіоналами та інтелектуалами, але і креативними, змушені постійно працювати над пошуком нових ідей. Від їх компетентності залежить престиж бібліотеки, тому вони систематично навчаються і цим самим підвищують суспільне значення своєї професії [5, с. 204].

Професійне оволодіння новими технологіями, прийомами, починаючи з набору тексту, оцифрування бібліотечних фондів, сканування документів, і закінчуючи створенням електронного продукту – основні задачі, які поставлені перед керівництвом установи як організаторів робочого процесу.

Без знання основ комп'ютерної грамотності бібліотекарям неможливо впроваджувати інновації. Тому першим кроком в освоєнні бібліотечної програми у НБ УжНУ стали тренінги-навчання, організовані директоркою Марією Медведь. Маючи переважно великий досвід роботи (майже 40% персоналу працює в закладі понад 20 років), колектив активно розпочав опановувати і засвоювати цю програму ще у 2013 році [8, с. 268]. На початковому етапі сформувались три групи навчання: тих, у яких взагалі не було знань комп'ютерних технологій, середня (задовільна) обізнаність та добре володіння навиками роботи з комп'ютерною програмою. Після тренінгів групи («комп'ютером не володію зовсім» та «володію примітивно») були додатково направлені на курси з основ комп'ютерної грамотності, які проводились Центром інформаційних

технологій при ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (обсягом 40 академічних годин). Після прослуханого курсу працівники отримали відповідні сертифікати про підвищення кваліфікації за напрямом «Комп'ютерна грамотність. Рівень початковий». Здобуті знання закріплювали практичною діяльністю в електронній бібліотечній програмі «УФД/Бібліотека» [7, с. 428].

Ефективною методикою наступного етапу навчання колективу стала система «колеги навчають колег», яка забезпечила процес самоосвіти цілих відділів. Влітку 2013 року заклад почав реалізацію масштабного проєкту «Комп'ютеризація». Входити в інформаційне середовище колективу було нелегко – бракувало забезпечених технікою робочих місць. На той час комп'ютерний парк бібліотеки складав лише 10 комп'ютерів. Тобто чисто математично лише кожен восьмий бібліотекар мав можливість працювати у програмі. Втілення цього проєкту лягло на плечі спеціалістів з програмного забезпечення бібліотеки (Ю. Гебура, С. Гебура, В. Копча, К. Бабич (Петканич)). Вони створювали локальні мережі передачі даних, електронний каталог, цифровий репозитарій, упроваджували систему «УФД/Бібліотека» та навчали колектив особливостям роботи у цих програмах [7, с. 429]. Активне використання у книгозбірнях комп'ютерних технологій, запровадження нових видів послуг, виявило кадрові проблеми, зокрема, брак спеціалістів у ІТ-сфері. Одне з основних завдань керівництва бібліотечних установ – забезпечення професійними кадрами в галузі інформаційних технологій та підвищення кваліфікації власне бібліотекарів у сфері ІТ. Станом на 2024 рік ситуація з наявністю кваліфікованих спеціалістів ІТ-сфери в бібліотеці погіршилася. На даний час у колективі книгозбірні УжНУ – один дипломований фахівець. Більша частина бібліотекарів НБ УжНУ – випускники гуманітарних факультетів, третина має бібліотечну освіту.

Першим структурним відділом, який випробував складність проєкту, став колектив головної читальної зали. Як

наслідок проведеної роботи, з березня 2014 р. працівники змогли перейти до електронного обслуговування користувачів бібліотеки. Це дало можливість вже на кінець року зареєструватися 950 читачам через електронний формуляр [7, с. 430].

У процесі наповнення електронного каталогу, бібліотекарі мали змогу підвищувати свої навички під час опрацювання фондів відділу «Книга XIX – початку XX століття» та фонду відділу рукописів, стародруків та рідкісних книг. Одним із моментів професійного зростання стало набуття досвіду атрибуції документів. Значна частина даних фондів зберігалася без титульних сторінок, обкладинок, у вигляді фрагментів чи частин різних праць, зшитих в один блок або мали інші сліди руйнації. У фаховій літературі вони класифікуються як дефектні (неповні або пошкоджені). Їх стан зумовив необхідність проведення для них повного визначення [11, с. 154]. Відновлення інформації потребує значних затрат часу, часто із залученням мережі Інтернет, де не завжди можна віднайти достовірну інформацію [12, с. 144]. Працівники відділу рукописів, стародруків та рідкісних книг (Ю. Мателешко, І. Зомбор, Я. Бердар) самостійно освоїли роботу зі світовими базами даних WorldCat, Europeana, Google Book та ін. з ідентифікації книжкових пам'яток. Вони вивчали особливості та структуру стародруків через мережу Інтернет і, таким чином, здійснювали порівняльний аналіз документів. Завдяки використанню міжнародних баз даних книжкових пам'яток, працівникам відділу стародруків НБ УжНУ в 2014 – 2017 рр. вдалося виявити у фонді нові інкунабули, палеотипи [6, с. 3].

Після опанування програми «УФД/Бібліотека» працівники вийшли на новий рівень роботи. Але одночасно з'явилися нові виклики, які вимагали чергового підвищення кваліфікації. Це, зокрема, необхідність створення і наповнення репозитарію, згідно наказу № 70/01-17 «Про впровадження електронного репозитарію наукових публікацій ДВНЗ «УжНУ» від

03.10.2014 р. (dspace.uzhnu.edu.ua) [7, с. 430]. Це єдиний електронний архів результатів науково-дослідної роботи, статей, методичних розробок викладачів та науковців університету, навчальних кваліфікаційних робіт студентів для їх централізованого зберігання й надання відкритого доступу до них світовій академічній спільноті. Наявність такого репозитарію має суттєвий вплив на світовий рейтинг інтернет-присутності вишу (Webometrics, фактор OPENNESS: 16,6 % ваги), а в міжнародній освітній спільноті брак такого єдиного сховища з вільним доступом – радше виняток, ніж правило [4, с. 1]. Практичні навички, задля успішного втілення цього проекту, вдалося здобути провідному спеціалісту програмного забезпечення бібліотечної системи Ю. Гебурі та бібліографу першої категорії І. Зомбору на II Міжнародному науково-практичному семінарі «Оцифроване надбання: збереження, доступ, репрезентація» 16-17 грудня 2014 року на базі Державного політехнічного музею при НТТУ «КПІ» [7, с. 430].

Розробник програмного забезпечення Олександр Дубів на початковому етапі створив в репозитарії основні фонди та зібрання, показав принципи і послідовність дій при завантаженні публікацій та надав адміністративні повноваження працівникам відділу комп'ютерних технологій та інформаційного забезпечення, які успішно опанували роботу. А вони, в свою чергу, передали свої знання колегам-бібліотекарям, навчали один одного, читали, слухали вебінари. На сьогоднішній день продовжується наповнення репозитарію повнотекстовими матеріалами, а також надаються консультації науковцям для самостійного завантаження публікацій.

Для оцінювання результативності наукової діяльності важливе місце приділяється наукометрії – напряму, що займається статистичними дослідженнями структури та динаміки масивів і потоків наукової інформації, вивчає дослідження публікаційної активності та цитування певних авторів [1, с. 15]. Згідно Наказу № 420/01-04 від 31.05.2018 р. було утворено Центр наукометрії та інформаційної підтримки

досліджень як окремий підрозділ НБ УжНУ, який об'єднав відділи наукометричного аналізу, організації бібліотечно-інформаційного сервісу й інформаційних технологій і комп'ютерного забезпечення [3, с. 355].

За підтримки Науково-технічної бібліотеки ім. Г. І. Денисенка у НБ УжНУ, згідно Наказу Міністерства освіти і науки України від 1 вересня 2021 р. № 963 «Про надання доступу закладам вищої освіти і науковим установам до електронних наукових баз даних та визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства освіти і науки України», [10, с. 1] відкрито вільний доступ до міжнародних наукових журналів на платформах Scopus та Web of Science.

Для формування інформаційної культури науковців УжНУ Центр організував систему навчання та підтримки з практичних питань використання наукометрії в управлінні науковими дослідженнями. Були проведені тренінги з роботи з базами Scopus (тренер компанії Elsevier, керівник Служби інформаційного моніторингу Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича КНУ М. Назаровець), Web of Science (лектор – експерт з інформаційно-аналітичних ресурсів та навчання компанії Clarivate Analytics І. Тихонкова) [3, с. 356].

Працівники Центру постійно проходять курси підвищення кваліфікації: вебінари та науково-методичні семінари, по закінченню яких отримують сертифікати.

Паралельно велась робота і навчання з популяризації та підняття рейтингу книгозбірні. Зокрема, НБ УжНУ були створені сторінки в соціальних мережах – Твітер, Інстаграм, Фейсбук та власний сайт, де представлені різні дописи інформаційного характеру, віртуальні виставки, висвітлені події, які відбуваються в бібліотеці. На сайті книгозбірні є ряд віртуальних послуг: від замовлення приміщення до замовлення УДК, сканування фрагментів документів, перевірка списку літератури, надання доступу до повнотекстових документів та ін. Значного успіху колектив досяг у роботі з віртуальними

виставками, що стало ще одним етапом колективного підвищення кваліфікації співробітників установи.

НБ УжНУ використовує різноманітні засоби (способи) для підняття професійного рівня працівників: це традиційні форми і сучасні. Традиційними у НБ УжНУ є зібрання колективу працівників навчально-методичного характеру щодо актуальних бібліотечно-бібліографічних питань, опрацювання фахових періодичних видань.

Як вже зазначалося, підвищувати свою кваліфікацію бібліотекарям допомагає їх активна участь у семінарах, тренінгах та круглих столах, де вони набувають досвіду і розвивають власний професіоналізм. Окрім того, працівники НБ УжНУ виступають не тільки слухачами, а й доповідачами, діляться власним досвідом та практикою, нововведеннями з колегами інших бібліотек.

Участь у конференціях сприяє впровадженню новітніх напрямів в діяльності бібліотеки, умінню бібліотекарів аналізувати і узагальнювати свої думки та застосовувати їх на практиці. НБ УжНУ протягом останніх п'яти років є активним організатором науково-практичних інтернет-конференцій та круглих столів.

Зростання професіоналізму фахівців бібліотеки простежується у збільшенні наукового доробку колективу. Заслуговує уваги наукова робота інформаційно-бібліографічного відділу: бібліографічні покажчики, наукові збірники, матеріали конференцій та окремі публікації. Серед них: «Олена Закривидорога – книгознавець, бібліограф, педагог: зб. матеріалів, присвяч. 90-річчю від дня народження (Ужгород, 2014. 180 с.) [2, с. 349]; «Основні праці науковців Ужгородського національного університету (1991 – 2015): бібліогр. покажч., присвяч. 70-річчю УжНУ (Ужгород, 2016. 696 с., 5617 позицій); «Іван Сенько»: бібліогр. покажч. до 80-річчя літературознавця, фольклориста, краєзнавця (Ужгород, 2017. 196 с., 1106 позицій); «Покликання»: до 90-річчя від дня народження доктора філологічних наук, професора,

заслуженого діяча науки і техніки України Павла Павловича Чучки (Ужгород, 2018. 224 с., 867 позицій) [2, с. 335] та інші.

Важливою, знаковою подією стало написання колективної монографії «Наукова бібліотека Ужгородського національного університету: від джерел до сучасності» (2021). У цій праці прослідковується історія створення бібліотеки, шлях її становлення та розвитку, зростання з року в рік професіоналізму бібліотечних працівників НБ УжНУ. Вона була представлена в Ужгороді на фестивалі «Книга-фест», який зібрав провідні видавництва області, і отримала Головну нагороду в одній із номінацій. У роботі інформаційно-бібліографічного відділу активно впроваджуються сучасні інноваційні напрями роботи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій: створення нових інформаційних БД, виконання онлайн-довідок, редагування наукових статей, оформлення бібліографічних посилань за міжнародними стилями тощо.

Професійно-комунікативні зв'язки з фахівцями інших бібліотек, знайомство з їхніми книгозбірнями сприяє професійному розвитку колективу. Керівництво бібліотеки мало нагоду ознайомитись з роботою бібліотеки Українського державного університету науки і технології, ЦНБ ХНУ ім. В.Н. Каразіна (участь у Міжнародній науковій конференції «Креативність класики: сучасна бібліотека очима молодих» 26-28 вересня 2018 р), Національної наукової медичної бібліотеки України (м. Київ), Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. Данила Галицького (Міжнародна науково-практична конференція «Медичні бібліотеки України в глобалізованому світі науки, освіти та культури» (16 травня 2019 р.), Львівської національної наукової бібліотеки України ім. Василя Стефаника, Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. Івана Франка, Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та багато інших. У 2023 ознайомилися з роботою університетської бібліотеки м. Братіслава (Словаччина). Переїнявши досвід,

збагатившись новими креативними ідеями, ділилися з колективом НБ УжНУ.

Черговою сходинкою для колективу НБ є впровадження відкритої науки в УжНУ. На виконання Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2022 р. № 892-р «Про затвердження національного плану щодо відкритої науки» впроваджено Політику відкритої науки в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», до якої приєдналась НБ УжНУ. Відкрита наука має важливе значення для розвитку наукової діяльності університету, зумовлює нові способи проведення досліджень, їх архівування, розповсюдження, а також прискорює процес дослідження і зміцнює основні академічні цінності такі, як добросесність дослідження, співпраця та обмін знаннями [9, с. 1].

На завершення відзначимо, що у світі стрімких змін НБ УжНУ в межах реалій економічного, технічного та кадрового забезпечення прикладає максимальні зусилля для підвищення кваліфікації своїх працівників до необхідного в сучасних умовах рівня для професійного обслуговування своїх читачів. І тут мова не йде про чисто формальне проходження певних курсів з метою отримання відповідних сертифікатів, а відбуваються реальні кроки і дії, направлені на покращення якості роботи бібліотекарів. Кожен із співробітників бібліотеки чітко усвідомлює, що реалії життя висувають цілий комплекс нових завдань, які вимагають від працівників піднесення їх діяльності на черговий якісно новий вищий рівень і, відповідно, розуміння того, що кожен фахівець повинен вдосконалюватися, розвивати свої здібності, проявляти ініціативу і, таким чином, покращувати свій професіоналізм.

Список бібліографічних посилань:

1. Білоус В. С. Наукометрія в університеті: роль та місце бібліотеки. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. 2018. № 1. С. 15–16.

2. Бряник О., Мельник Л. Наукова діяльність інформаційно-бібліографічного відділу та бібліотеки в цілому. *Наукова бібліотека Ужгородського національного університету: від джерел до сучасності* : колект. монографія / редкол. : М. М. Медведь, В. В. Воробець, О. В. Бряник, Л. О. Мельник. Ужгород, 2021. С. 322–353.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/38120>

3. Ігнатюк М., Смірнова Г. Центр наукометрії та інформаційної підтримки освіти і досліджень. *Наукова бібліотека Ужгородського національного університету: від джерел до сучасності* : колект. монографія / редкол. : М. М. Медведь, В. В. Воробець, О. В. Бряник, Л. О. Мельник. Ужгород, 2021. С. 353–358.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/38120>

4. Інформаційна довідка. Створення єдиного електронного репозитарію (сховища) наукових публікацій УжНУ. *Ужгородський національний університет* : вебсайт. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/4100>

5. Кравченко О. М., Лебедюк О. О. Підвищення кваліфікації бібліотекарів: традиційні форми та сучасні методи (з досвіду роботи наукової бібліотеки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»). *Сучасна бібліотека в інноваційному освітньому просторі* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 17-18 берез. 2011 р. ; ДВНЗ «Луганський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Луганськ, 2011. С. 203–210. URL: <https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/0564/1532/Підвищення%20кваліфікації%20бібліотекарів.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

6. Мателешко Ю. П. Атрибуція та наукове опрацювання іноземних стародруків: з досвіду роботи відділу рукописів, стародруків та рідкісних книг Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету. *Вісник Львівського університету. Серія : Книгознавство,*

бібліотекознавство та інформаційні технології : зб. наук. пр.
Львів, 2020. № 13–14.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39309>

7. Медведь М. М. Інноваційний поступ Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету (2013–2020 рр.). *Наукова бібліотека Ужгородського національного університету: від джерел до сучасності*: колект. монографія / редкол. : М. М. Медведь, В. В. Воробець, О. В. Бряник, Л. О. Мельник. Ужгород, 2021. С. 423–444.

URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/38120>

8. Медведь М. М. Про стан впровадження інноваційних технологій у роботу Наукової бібліотеки університету. *Міжнар. наук. вісн.* : зб. наук. пр. Ужгород : Ужгор. нац. ун-т, 2015. Спецвип. 1(10). С. 267–276.

9. Політика відкритої науки. *Ужгородський національний університет* : вебсайт.

URL: https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/resources-policy_of_open

10. Про надання доступу закладам вищої освіти і науковим установам до електронних наукових баз даних. *Міністерство освіти і науки України* : вебсайт.

URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-nadannya-dostupu-zakladam-vishoyi-osviti-i-naukovim-ustanovam-do-elektronnih-naukovih-baz-danih-2021>

11. Прохненко О. Ф., Яцьків М. С. З досвіду атрибуції дефектних примірників фонду «Книга XIX – початку XX ст.» Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету. *Нова модель інформаційного образу бібліотеки: зміна традиційного сприйняття її призначення та функцій* : матеріали III наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 21 жовт. 2021 р.) / редкол. : М. М. Медведь, В. В. Воробець, Л. О. Мельник та ін. Ужгород. 2021. С. 153–163.

12. Прохненко О. Ф., Яцьків М. С. Практичні поради щодо уникнення помилок у формуванні електронного каталогу (на прикладі Наукової бібліотеки Ужгородського національного університету). *Використання інструментів веб-технологій як*

основа розширення бібліотечних онлайн-послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 18–25 черв. 2019 р.) / редкол. : М. М. Медведь, В. В. Воробець, Л. О. Мельник та ін. Ужгород, 2019. С. 139–148.

References

1. Bilous, V. S. (2018). Naukometrija v universyteti: rol' ta misce biblioteki [Scientometrics at the university: the role and place of the library]. *Bibliotečnyj forum: istorija, teorija i praktyka*, 1, 15–16 [in Ukrainian].
2. Brjanyk, O., Mel'nyk, L. (2021). Naukova dijəl'nist' informacijno-bibliohrafičnoho viddilu ta biblioteki v cilomu [Scientific activity of the information and bibliographic department and the library as a whole]. *Naukova biblioteka Užhorods'koho nacional'noho universytetu: vid džerel do sučasnosti* (pp. 322–353). Užhorod [in Ukrainian]. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/38120>
3. Ihnatjuk, M., Smirnova, H. (2021). Centr naukometriji ta informacijnoji pidtrymky osvity i doslidžen' [Scientific centrometry and information support for education and research]. *Naukova biblioteka Užhorods'koho nacional'noho universytetu: vid džerel do sučasnosti* (pp. 353–358). Užhorod [in Ukrainian]. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/38120>
4. Informacijna dovidka. Stvorennja jedynoho elektronnoho repozytariju (sxovyšča) naukovyx publikacij UžNU. *Užhorods'kyj nacional'nyj universytet : vebсайт* [Informational reference Creation of a single electronic repository (storage) of scientific publications of UžNU] [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/4100>
5. Kravčenko, O. M., Lebedjuk, O. O. (2011). Pidvyščennja kvalifikaciji bibliotekariv: tradycijni formy ta sučasni metody (z dosvidu roboty naukovoji biblioteki Kryvoriz'koho pedahohičnoho instytutu DVNZ «Kryvoriz'kyj nacional'nyj universytet») [Improving the qualifications of librarians: traditional forms and modern methods (from the experience of the scientific library of the

Kryvyi Rih Pedagogical Institute of the Higher Secondary School "Kryvyi Rih National University"). *Sučasna biblioteka v inovacijnomu osviti'omu prostori* : mater. Vseukr. nauk.-prakt. konf., DVNZ» Luhans'kyj nac. un-t im. Tarasa Ševčenko», 17-18 berez. 2011 r. (pp. 203-210). Luhans'k [in Ukrainian].

Retrieved from

<https://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/0564/1532/Підвищення%20кваліфікації%20бібліотекарів.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

6. Mateleško, Ju. P. (2020). Atrybucija ta naukove opracjuvannja inozemnyx starodrukiv: z dosvidu roboty viddilu rukopysiv, starodrukiv ta ridkisnyx knyh Naukovoji biblioteki Užhorods'koho nacional'noho universytetu [Attribution and scientific processing of foreign old prints: from the experience of the department of manuscripts, old prints and rare books of the Scientific Library of the Uzhhorod National University] / *Visnyk L'vivs'koho universytetu. Serija : Knyhoznavstvo, bibliotekoznavstvo ta informacijni texnologiji* : zb. nauk. pr. (pp. 13-14). L'viv [in Ukrainian]. Retrieved from

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/39309>

7. Medved', M. M. (2021). Innovacijnyj postup Naukovoji biblioteki Užhorods'koho nacional'noho universytetu (2013–2020 rr.) [Innovative progress of the Scientific Library of Uzhgorod National University (2013–2020)]. *Naukova biblioteka Užhorods'koho nacional'noho universytetu: vid džerel do sučasnosti*. Užhorod (pp. 423-444) [in Ukrainian]. Retrieved from

<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/38120>

8. Medved', M. M. (2015). Pro stan vprovadžennja innovacijnyx texnologij u robotu Naukovoji biblioteki universytetu [About the state of implementation of innovative technologies in the work of the University Scientific Library]. *Mižnar. nauk. visn.* : zb. nauk. pr. Užhorod: Užhorod. nac. un-t. Specvyp., 1(10), 267–276 [in Ukrainian].

9. Polityka vidkrytoji nauky [Policy of open science]. *Užhorods'kyj nacional'nyj universytet* : vebсайт. Retrieved from:

[https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/resources-policy_of_open](https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/resources-policy_of_open_Ukrainian) [in Ukrainian].

10. Pro nadannja dostupu zakladam vyšchoji osvity i naukovym ustanovam do elektronnyx naukovyx baz danyx [On providing access to higher education institutions and scientific institutions to electronic scientific databases] *Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy* : vebсайт [in Ukrainian]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/npa/pro-nadannya-dostupu-zakladam-vishoyi-osviti-i-naukovim-ustanovam-do-elektronnih-naukovih-baz-danih-2021>

11. Proxnenko, O. F., Jac'kiv, M. S. (2021). Z dosvidu atrybuciji defektnyx prymirnykiv fondu “Knyha XIX – počatku XX st.” Naukovoji biblioteki Užhorods'koho nacional'noho universytetu [From the experience of attribution of defective copies of the fund "Book of the 19th - early 20th centuries." Scientific library of Uzhhorod National University]. *Nova model' informacijnoho obrazu biblioteki: zmina tradycijnoho sprynjattja jiji pryznačennja ta funkcij* : materialy III nauk.-prakt. internet-konf. (Užhorod, 21 žovtnja 2021 r.) / redkol. : M. M. Medved', V. V. Vorobec', L. O. Mel'nyk ta in. (pp. 153-163). Užhorod [in Ukrainian].

12. Proxnenko, O. F., Jac'kiv, M. S. (2019). Praktyčni porady ščodo unyknennja pomylok u formuvanni elektronnoho katalogu (na prykladi Naukovoji biblioteki Užhorods'koho nacional'noho universytetu) [Practical advice on avoiding errors in the creation of an electronic catalog (using the example of the Scientific Library of the Uzhhorod National University)]. *Vykorystannja instrumentiv veb-texnologij jak osnova rozšyrennja bibliotečnyx onlajn-posluch u formuvanni sučasnoho imidžu biblioteki* : materialy nauk.-prakt. internet-konferenciji (Užhorod, 18–25 červnja 2019 r.) / redkol. : M. M. Medved', V. V. Vorobec', L. O. Mel'nyk ta in. (pp. 139-148). Užhorod [in Ukrainian].

Olena Prokhnenko,
Head of Department,
Scientific Library,

Uzhhorod National University

ORCID: 0000-0002-2349-4387

e-mail: olena.prochnenko@uzhnu.edu.ua

Myroslava Yatskiv,

Head of Department,

Scientific Library,

Uzhhorod National University

ORCID: 0000-0001-9224-494X

e-mail: ackivmiroslava3@gmail.com

METHODS FOR ENHANCING THE QUALIFICATIONS OF LIBRARY STAFF (EXPERIENCE OF THE UZHGOROD NATIONAL UNIVERSITY LIBRARY)

Abstract. This article examines the experience of improving the qualifications of the employees at the Scientific Library of Uzhhorod National University. It highlights the methods implemented over the past ten years to enhance the professional skills of staff, analyzes the modernization of library practices, and explores how approaches to staff organization at all levels are evolving. The experience of the main departments in enhancing the qualifications of specialists and deepening their professional knowledge is presented. Specifically, it details the implementation of the "UFD/Library" program, including the development of the electronic catalog and electronic user services. The acquisition of expertise in attribution, and the successful adoption of global book monument databases such as WorldCat, Europeana, and Google Books, are covered with examples from the "19th - Early 20th Century Book" department and the Manuscripts, Old Prints, and Rare Books department. The article also describes the experience of implementing and mastering an electronic archive for research outputs by university scientists, lecturers, and students—an electronic repository. The qualification enhancement process for colleagues at the Scientometrics Center, which evaluates the effectiveness of academic activity through statistical studies of scientific information flows, publication activity, and citation analysis, is also considered. The article further analyzes the

professional achievements of library staff in developing electronic products featured on social networks like Twitter, Instagram, Facebook, and on the library's website. The scientific activities of the team, including writing scholarly articles, participating in conferences, roundtables, seminars, and compiling bibliographic indexes, are discussed. The importance of professional and communicative ties with specialists from other libraries for the professional growth of the team is emphasized.

Conclusions are drawn regarding the necessity to elevate the professionalism of library personnel to meet the current demands for professional service to readers.

Keywords: *professional development, Scientific Library of Uzhhorod National University, library staff.*

Цитування:

Прохненко О., Яцьків М. Методи підвищення рівня кваліфікації бібліотечних працівників (досвід роботи книгозбірні Ужгородського національного університету). *Інформаційна політика пам'яті – виживання, збереження та розвиток українських бібліотек у період сьогодення* : матеріали V Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (Ужгород, 16 жовт. 2024 р.) / редкол. : М. М. Медведь (відп. ред.) та ін. ; ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т», Наук. б-ка. Ужгород, 2024. С. 152–169.

Prokhnenko, O. Yatskiv, M. Methods for enhancing the qualifications of library staff (experience of the Uzhhorod National University Library). *Information policy of memory – survival, preservation and development of Ukrainian libraries in the present period* : materials of the 5th scientific and research Internet conference (Uzhhorod, Oct. 16, 2024). Vidp. red. M. Medved (pp. 152–169). Uzhhorod [in Ukrainian].